

Utenriksminister Børge Brende

Utenriksdepartementet

AMNESTY INTERNATIONAL NORWAY

Grensen 3, N-0159 Oslo

P.O. Box 702 Sentrum, N-0106 Oslo

T: +47 22402200 F: +47 22402250

E: info@amnesty.no W: www.amnesty.no

Oslo, 17.12.2015

Ang et kritisk år for menneskerettighetene i Egypt og Norges reaksjoner

Vi ønsker med denne henvendelsen å oppsummere en svært negativ utvikling av situasjonen for menneskerettighetene i Egypt i 2015. Vi mener det er nødvendig å styrke norske myndigheters kritikk av egyptiske myndigheters krenkelser av menneskerettighetene.

Amnesty International har dokumentert brudd på menneskerettighetene i Egypt gjennom tiår, men organisasjonen må dessverre oppsummere med at den menneskerettslige utviklingen under sittende president al-Sisi er så bekymringsfull at krenkelsene nå overgår de overgrepene som skjedde under regimet til Mubarak før den såkalte arabiske våren.

En kort gjennomgang av den dokumentasjonen Amnesty International har lagt frem i løpet av 2015, tegner et dystert bilde (se lenker til et utvalg rapporter som også er vedlagt brevet).

Forfølgelse av journalister, aktivister og NGOer

Organisasjonen har utsendt et tjuetalls hasteaksjoner for enkeltindivider og grupper av mennesker som har blitt krenket på ulike måter i rettsapparatet (bl.a. tortur, forlenget varetektsfengsling uten tiltale eller dom, summariske rettsprosesser og samvittighetsfanger).

En av dem er den 19-årige studenten Mahmoud Hussein som har tilbrakt nesten to år i varetekt i strid med både egyptisk og internasjonal lov. Han ble arrestert fordi han var iført en t-skjorte med anti-torturmotiv på en demonstrasjon. Under avhør ble han torturert til en tilståelse som nå brukes mot ham. 145.000 mennesker har signert appell om løslatelse for Hussein (vedlagt), blant dem 16.554 fra Norge. Amnestys studentgruppe i Oslo har engasjert seg i denne saken og forgieves bedt om møte med den egyptiske ambassaden i Oslo.

Amnesty er særlig bekymret for situasjonen for journalister og menneskerettighets- og demokratiaktivister i tillegg til restriksjonene som NGOer nå er underlagt. Saker som særlig må nevnes er fotojournalisten Mahmoud Abd Alshakour Abu Zeid (kalt Shawkan) som står i fare for å bli dømt til fengsel på livstid for sitt journalistiske arbeid (vedlagt) og TV-journalisten Islam Behery som risikerer fem års fengsel for «sverting av religion» (vedlagt). Se også offentlige uttalelser knyttet til

forfølgelsen av menneskerettighetsgrupper 15. juni (vedlagt) og en gjennomgang av journalister som blir straffeforfulgt 3. mai (vedlagt).

I juni offentliggjorde Amnesty rapporten «*Generation jail. Egypt's youth go from protest to prison*» (vedlagt). Rapporten tar for seg konsekvensene av loven om demonstrasjoner som ble innført i november 2013 og som i realiteten har innført en «hurtigprosedyre» for å anholde og straffeforfølge alle som bruker sin forsamlingsfrihet, gjerne i masserettssaker som bryter prinsippene for rettfærdige retterganger. Amnesty vurderer at loven har bidratt til å skape en politistat der det er fullstendig straffefrihet for sikkerhetsstyrkenes overgrep. Organisasjonen etterlyser internasjonale reaksjoner på denne svært kritikkverdige utviklingen. Det er verdt å nevne at den egyptiske utenriksministeren reagerte på denne rapporten ved å angripe Amnesty og anklage oss for å støtte væpnede grupper og «terrorisme» i Egypt, og mente at hensikten med vårt arbeid var å «sabotere det egyptiske folkets interesser». Disse anklagene imøtegikk Amnesty i et åpent brev (vedlagt).

Problematisk antiterrorlov

Videre er Amnesty svært kritisk til den nye antiterrorloven som al-Sisi godkjente i august i år. Vi offentliggjorde 12. august et memorandum om loven (se vedlagt) før den ble godkjent, der vi advarte mot konsekvensene av å innføre en slik lov. Vi mener at den i realiteten innfører unntakstilstand i Egypt og tillater at myndighetene benytter seg av ekstreme metoder og gir presidenten fullmakter tilsvarende de Mubarak hadde under den 30-årige unntakstilstanden. Loven benytter seg av en vag definisjon av terroristhandlinger som i praksis opphever ytrings- og forsamlingsfriheten. I tillegg utvider den obligatoriske bruken av dødsstraff til 13 nye lovbrudd.

Vi anerkjenner at norske myndigheter ved ambassaden i Kairo følger aktivt med på situasjonen for menneskerettighetene, bl.a. gjennom å delta i rettssaksobservasjoner. Vi savner imidlertid at UDs vurderinger av kvaliteten på de rettssakene man observerer gjøres tilgjengelig for offentligheten. Vi noterer oss videre at norske myndigheter har gitt uttrykk for kritikk under årets UPR-gjennomgang av Egypt og vi har merket oss Utenriksministerens svar til Stortingsrepresentant Solhjell i Stortinget 9/11 i år i forbindelse med arrestasjonen av Hossam Bahgat, der det forsikres om at Utenriksministeren «...ved flere anledninger [har] understreket overfor Egypt viktigheten av å etterleve landets internasjonale menneskerettighetsforpliktelser og vil fortsette å følge opp dette.»

Sett under ett, mener vi likevel at det er nødvendig å styrke den norske kritikken vesentlig av egyptiske myndigheters krenkelser av menneskerettighetene. Utviklingen for menneskerettighetene i Egypt har forverret seg dramatisk i løpet av al-Sisis regjeringstid, men Amnesty kan ikke se at de internasjonale reaksjonene avspeiler alvoret i situasjonen. Vi oppfordrer derfor Utenriksministeren til å styrke den åpne og offentlige kritikken av Egypt.

Det vil alltid være en pågående diskusjon hvilke diplomatiske metoder som best tjener saken som vi er trygge på at UD og Amnesty deler, nemlig større respekt for menneskerettighetene i Egypt. Vår klare oppfatning er at åpen og offentlig kritikk fra mange hold, gjerne koordinert, i de aller fleste tilfellene gir de beste resultatene. Amnestys over 50årige historie tilsier at offentlig oppmerksomhet er det som skaper positive endringer. Den snarlige løslatelsen av nettopp Hossam Bahgat i Egypt etter unisont kritiske reaksjoner på internasjonalt nivå, kan være en enkel illustrasjon på dette.

Generelt oppfordrer vi norske myndigheter til å ytre seg åpent og kritisk når ulike lovforslag som ikke sikrer menneskerettighetene legges frem, og når sentrale rettsprosesser finner sted. Et særlig kritisk eksempel som berører vår egen sikkerhetspolitikk, er den nye antiterrorloven. Vi har ikke sett at det fra norsk side har blitt fremført kritikk av denne svært problematiske loven. Taushet i denne sammenhengen vil både i Egypt og internasjonalt lett kunne bli oppfattet som stilltiende aksept. Det bør ikke norske myndigheter være tilfredse med.

Vi imøteser Utenriksministerens tilbakemelding om disse kritiske spørsmålene rundt menneskerettighetssituasjonen i et av de mest innflytelsesrike statene i Midtøsten, og tar selvsagt gjerne et møte i sakens anledning.

Vennlig hilsen

Amnesty International

John Peder Egenæs

Generalsekretær

Ina Tin

Seniorrådgiver

Lenker til dokumentasjon i kronologisk rekkefølge:

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/2858/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/3038/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/2950/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/1873/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/1573/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/1853/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/2269/2015/en/>

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde12/1997/2015/en/>